

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

2014 - 2019

Комисия по култура и образование

2014/2148(INI)

17.12.2014

ПРОЕКТОДОКЛАД

относно европейското кино в цифровата епоха

(2014/2148(INI))

Комисия по култура и образование

Докладчик: Богдан Брунон Вента

PR_INI

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ	9

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно европейското кино в цифровата епоха

(2014/2148(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид член 167 от Договора за функционирането на ЕС,
- като взе предвид конвенцията на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО) за опазване и насърчаване на многообразието от форми и културно изразяване, приета на 20 октомври 2005 г.,
- като взе предвид Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010^ог. за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги)¹,
- като взе предвид Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество²,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 1295/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година за създаване на програма „Творческа Европа“ (2014—2020 г.) и за отмяна на Решения № 1718/2006/ЕО, № 1855/2006/ЕО и № 1041/2009/ЕО³,
- като взе предвид заключенията на Съвета от 25 ноември 2014 г. относно европейската аудио-визуална политика в цифровата епоха⁴,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 3 март 2010 г., озаглавено „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ (COM(2010)2020),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 26 август 2010 г. озаглавено „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ (COM(2010)0245),
- като взе предвид първия доклад на Комисията от 4 май 2012 г. за прилагането на Директива 2010/13/ЕС за аудиовизуалните медийни услуги, Аудио-визуални

¹ ОВ L 95, 15.4.2010 г., стр. 1

² ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10.

³ ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 221

⁴ ОВ С 433, 3.12.2014 г., стр. 2.

медийни услуги и свързани устройства: минало и перспективи за бъдещето (COM(2012)0203),

- като взе предвид първия доклад на Комисията от 24 септември 2012 г. относно прилагането на членове 13, 16 и 17 от Директива 2010/13/ЕС за периода 2009-2010 г., насърчаване на европейските творби в редовните и аудио-визуални медийни услуги по заявка (COM(2012)0522),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 18 декември 2012 г. относно съдържанието в рамките на единния цифров пазар (COM(2012)0789),
- като взе предвид Зелената книга на Комисията от 24 април 2013 г. относно „Подготовка за един напълно интегриран аудио-визуален свят: Растеж, творчество и ценности“ (COM(2013)0231),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 15 ноември 2013 г. относно държавната помощ за филми и други аудиовизуални произведения (2013/С 332/01)¹,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 15 май 2014 г., озаглавено „Европейското кино в цифровата епоха: установяване на взаимовръзки между цифровото многообразие и конкурентоспособността“ (COM(2014)0272),
- като взе предвид становището на Комитета на регионите от 4 декември 2014 г. относно „Европейското кино в цифровата епоха“,
- като взе предвид своята резолюция от 19 октомври 2011 г. относно европейското кино в цифровата ера²,
- като взе предвид своята резолюция от 11 септември 2012 г. относно разпространението онлайн на аудио-визуални творби в Европейския съюз³,
- като взе предвид своята резолюция от 28 февруари 2013 г. относно прилагането на Директивата за аудиовизуалните медийни услуги⁴,
- като взе предвид своята резолюция от 28 януари 2014 г. относно подготовката за един напълно интегриран аудио-визуален свят⁵,
- като взе предвид член 52 от своя правилник,
- като взе предвид доклада на комисията по култура и образование (A8-0000/2015),

1 ОВ С 332, 15.11.2013 г., стр. 1.

2 ОВ С 153Е, 31.5.2013, стр. 102

3 ОВ С 353Е, 3.12.2013 г., стр. 64

4 Приети текстове, P7_TA(2013)0215.

5 Приети текстове, P7_TA(2014)0232.

- А. като има предвид, че филмите са както икономическа, така и културна стока, която допринася значително за европейската икономика по отношение на растежа и заетостта, като същевременно помага за оформянето на европейските идентичности, като отразява културното и езиковото многообразие, насърчава европейските култури през границите и улеснява културния обмен и взаимното разбиране между гражданите;
- Б. като има предвид, че европейската филмова индустрия е един от най-големите производители, като през 2014 г. са били пуснати 1500 филма;
- В. като има предвид, че европейски филми се характеризират със своето качество, оригиналност и многообразие, но са жертва на ограничена реклама и разпространение в рамките на Съюза, като същевременно са изправени пред силна международна конкуренция;
- Г. като има предвид, че разпространението на европейски ненационални филми в държавите членки остава слабо въпреки големия брой филми, които се произвеждат всяка година;
- Д. като има предвид, че разнообразието на европейски филми, което отразява богатството и силата на европейското културно и езиково многообразие означава, че европейският филмов пазар е естествено фрагментиран;
- Е. като има предвид, че подпрограма „МЕДИА“, „Творческа Европа „(„МЕДИА“), предлага нови източници на финансиране и възможности за дистрибуция и разпространение на европейски ненационални филми и за разширяване на аудиторията, както и в подкрепа на медийната грамотност;
- Ж. като има предвид, че кинопрожекциите, които представляват основният метод на разпространение, продължават да генерират голяма част от филмовите приходи и поради това те са от съществено значение за финансирането на европейските филмови продукции и разпространение, като оказват значително въздействие върху успеха на филмите, разпространявани по-късно чрез други методи;
- З. като има предвид, че по-голямата част от публичното финансиране за европейската филмова индустрия, както от национални, така и от източници на Съюза, е посветена на филмова продукция;
- И. като има предвид, че цифровизацията и медийната конвергенция създават нови възможности за разпространението и популяризирането на европейските филми зад граница, както и по-голям потенциал за нововъведения и гъвкавост, и същевременно предизвикват значителни промени в поведението и очакванията на зрителите;
- Й. като има предвид, че филмовата грамотност може да позволи на гражданите да развият критично мислене и разбиране;

К. като има предвид, че авторското право в цифровата епоха следва да продължи да стимулира инвестициите във филмовите продукции и създаването и осигуряването на подходящо възнаграждение за носителите на права, като същевременно насърчава развитието на нови услуги и трансграничен достъп за гражданите;

Реклама, трансграничното разпространение и достъпност

1. насърчава европейската филмова индустрия да продължи разработването на нови бизнес модели и канали за разпространение, за да подобри трансграничното предлагане на европейски филми, като по този начин позволи на зрителите в рамките на Съюз да получат достъп до все по-голямо разнообразие от филми във все по-голям брой платформи;
2. счита, че развитието на трансграничната преносимост на аудиовизуални услуги, като се вземе предвид бързия растеж на услугите за видео по заявка и онлайн сделки в целия Съюз, би могло да бъде допълнително проучено, тъй като това ще даде възможност на зрителите да получат достъп до филми, независимо от това къде се намират;
3. подчертава значението на целевия маркетинг в целия Съюз, при който се отчитат културните особености на европейската публика с цел гарантиране на по-добро и по-ефикасно рекламиране на европейските филми;
4. настоятелно призовава за осигуряване на повече филми със субтитри с цел стимулиране на трансграничното разпространение на европейски филми, повишаване на осведомеността за езиковото и културното многообразие на Европа сред зрителите, и подобряване на взаимното разбиране;
5. отбелязва по-специално ролята на програма MEDIA в подкрепата на въвеждането на субтитри и дублаж;
6. освен това подкрепя инициативи като подготвителното действие на Комисията „Насърчаване на европейската интеграция чрез културата“, имащи за цел да увеличат осигуряването на европейски филми със субтитри, като се излъчват нови версии със субтитри на избрани телевизионни програми в цяла Европа;
7. припомня ролята на награда на Европейския парламент „Лукас“, която през годините придоби все по-голямо признание, за насърчаването на европейските филми чрез превода на субтитрите за спечелилия филм на всички 24 официални езици на Съюза, като по този начин се гарантира по-голяма видимост, повишаване на осведомеността и достъпност на европейските филми;
8. отново подчертава основното значение на по-нататъшното подобряване на достъпа до филми за лицата с увреждания, по-специално чрез аудио описание и субтитри;
9. призовава държавите членки да разработят и насърчават специални събития, като филмови фестивали, с цел да насърчат и подкрепят разпространението на европейски филми на своя територия;

Привличане на публика

10. насърчава разпространителите и лицата, прожектиращи филми да увеличат видимостта и достъпността на европейските ненационални филми, за да достигнат до по-широка аудитория;
11. подчертава значението на рекламирането на филми на ранен етап от продукцията, за да се подобри разпространението и да се осигури повече осведоменост сред потенциални зрители в Европа;
12. подчертава значението на програма MEDIA за експериментирането на новаторски подходи за привличане на публика, по-конкретно чрез подкрепа за фестивали;

Равнопоставени условия на конкуренция

13. припомня, че член 13. 1 от Директивата за аудиовизуалните медийни услуги (ДАВМУ) задължава държавите членки да гарантират, че доставчиците на услуги по заявка насърчават европейски произведения; подчертава, че тази разпоредба се прилага по различен начин с различни равнища на правни изисквания, и че това би могло да доведе до установяването на доставчици в държави членки с най-ниски изисквания;
14. призовава Комисията да вземе това предвид при представянето на предложение за преразглеждане на действащата правна уредба, за да се гарантират условия на равнопоставеност на европейския аудио-визуален пазар, със справедливи и равни условия за всички доставчици;

Финансиране

15. счита, че за да се подобри разпространението на европейски филми на европейските и на международните пазари, публичното финансиране на продукцията и разпространението трябва да са по-добре балансирани с оглед увеличаване на подкрепата за развитие, рекламиране и международно разпространение;
16. подчертава ролята, която трябва да играе механизмът за гарантиране на секторите на културата и творчеството по програма „Творческа Европа“ по отношение на улесняването на достъпа до финансиране на МСП в секторите на културата и творчеството и насърчаването на повече инвестиции от финансови посредници, като по този начин се увеличат възможностите за финансиране на филмовата индустрия;

Европейски филмов форум

17. приветства инициативата на Комисията за създаване на европейски филмов форум, за да се улесни структурирания диалог относно предизвикателствата, пред които в момента е изправено европейското кино в цифровата епоха;

Медийна грамотност

18. призовава държавите членки да удвоят усилията си за подобряване на медийната грамотност и по-специално филмовата грамотност в училищните програми, и да разработят инициативи на национално, регионално или местно равнище във формалното и неформалното образование и обучение;
19. подчертава възможностите, предлагани от програма MEDIA в подкрепа на проекти за филмова грамотност;

Иновации

20. подкрепя иновационни проекти, като например подготвително действие на Комисията за разпространение на европейските филми в цифровата епоха, предназначено за тестване на по-гъвкав метод на пускане на филми в медиите в няколко държави членки;
21. счита, че подобни инициативи, като предоставят по-голяма гъвкавост на методите за разпространение, биха могли да облагодетелстват някои видове европейски филми от гледна точка на видимостта, достигането до публика, приходите и спестяването на разходи, и насърчава Комисията и държавите членки да отделят на тези инициативи допълнително внимание;

22. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, Комисията, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Творчеството в аудиовизуалния сектор, както и в спорта, е изцяло работа в екип, като всеки член допринася за окончателния успех на екипа.

Действителността на създаването на филми, от първоначалната идея до същинското заснемане на филма – продукцията, и до момента, в който филмът достига до екрана – разпространението, се рамкира от работата в екип. На екрана публиката забелязва единствено филмовите звезди, но това е само върхът на айсберга. Успешният филм е на първо и най-важно място, творение на всички творци, чиито имена се появяват в надписите на екрана в края на филма: сценаристи, режисьори, технически екипи, оператори, фотографи, екипи за специални ефекти и т.н. Тяхната обща работа формира нашата културна идентичност и отваря вратите за многообразието в нашите местни, национални и европейски култури.

Вим Вендерс сподели следната мисъл: *„Културата“ (...) определя душата на Европа. А киното заема привилегировано място в тази сфера (...) Несравним с нищо друго, обикновеният филм създава идентификация (...) Филмът е не само прожекция на снимки, той отразява истинската картина на обществото ни, с неговите ценности, навици, надежди и страхове (...) Филмът оформя тези ценности, формира тези навици и указва посоката на надеждите и страховете.“*

И все пак ролята на киното в обществото е двуслойна: то е едновременно културен и икономически актив. Аудиовизуален сектор, обединен в своето многообразие допринася за икономическия растеж, създава нови работни места и насърчава иновациите на европейския цифров пазар.

Няма творчество без творческа икономика. Инвестициите в аудиовизуалния сектор са от съществено значение за осигуряването на достъпност на произведенията за европейската публика. Ключовите финансови участници, които позволяват на творците да формират своя визия, са продуценти, издатели, дистрибутори, кина и доставчици на услуги за видео по заявка. Продукцията може да се реализира единствено чрез неуморно сътрудничество между тези инвеститори, което да позволи на всички тях да участват в съвместни финансови усилия.

За да се използва пълноценно нейния културен и икономически потенциал, европейската киноиндустрия има нужда да се развива в подходяща среда, подкрепяна от стабилна и гъвкава правна уредба, която насърчава инвестициите и многообразието, и позволява разработването на нови услуги онлайн. Авторското право е важен елемент в тази система: то насърчава местните и национални инвестиции в продукцията на филми, като същевременно представлява основата на приходите за всички участващи страни. Авторското право в своята същност трябва да гарантира подходящо възнаграждение на носителите на права, и по-специално на авторите.

Необходимостта от прозрачност и сътрудничество в глобален план също е от решаващо значение, особено когато се намесят услуги, предоставяни извън Европа. В този контекст Европейският филмов форум ще проправи пътя за представители на сектора, за държавите членки и за европейските институции за намиране на подходящи решения и предоставяне на принос към по-доброто разпространение на европейски филми.

Потенциалът на европейската филмова индустрия

Процесът на цифровизация на кината е вече към своя край, макар и по-малките кина все още да се нуждаят от финансова подкрепа. Според Европейската аудио-визуална обсерватория (ЕАО), около 87 % от общо 30 000 кина в ЕС са били цифровизирани към края на 2013 г.

Следващото предизвикателство, пред което е изправен аудиовизуалният сектор е необходимостта да се осигури истинско и ефективно разпространение на европейски филми, което да гарантира тяхната видимост и да достигне по-широка публика.

2014 беше най-впечатляващата година по отношение на огромния брой европейски филми, разпространени в цяла Европа: бяха разпространени 1500 филма, което е два пъти повече от филмите от САЩ. Броят на зрителите на европейски филми обаче се оказва обратно пропорционален.

В Европа, средствата, посветени на маркетинга и рекламата често възлизаха на едва 1 % от общите разходи за продукцията. Американските филми, от друга страна могат да разполагат с бюджет за маркетинг, съизмерим с разходите за продукцията. Освен това повечето европейски филми се прожектират почти изключително в тяхната страна на произход. Аргументът за насърчаване на предлагането и разпространението на европейски филми извън Европа е убедителен, не само поради потенциалната финансова облага, а преди всичко поради културните ценности, които съдържат европейските филми.

Разпространение, видимост и достъпност

Подкрепата както на национално, така и на европейско равнище е значителен фактор за създаването на европейски филми, но тя е насочена главно към съфинансирането на процеса на продукцията. Въпреки това разпространението на филма е етапът, на който филмът действително може да започне да реализира печалба. Липсата на баланс между размера на подкрепата, предоставена на различните етапи може на практика да ограничи обхвата на разпространяването на филма.

Публичните средства трябва да бъдат по-добре балансирани и следва да се съсредоточат в по-голяма степен върху разширяването на аудиторията на европейските филми и увеличаване на помощта за дейности като разработване, популяризиране и международно разпространение. Понастоящем почти 70 % от публичните средства се

предоставят за продукцията, а не за максимално увеличаване на потенциалната публика на филма. Предвид увеличаването на броя на услугите за видео по заявка, както и онлайн файловете, достъпни за изтегляне, друго важно съображение е свързано с гъвкавостта и допълнителното експериментиране в аудиовизуалния сектор.

За да преценим действителния мащаб на европейския пазар в перспектива, е необходимо да преценим с точност колко много препятствия се изпречват по пътя на филм с малък бюджет за реклама. Хармонизация и координация между националните рамки за подкрепа е препоръчителна стъпка, тъй като това представлява единствената солидна комуникация между отделните участващи държави и лица, които могат да определят с точност колко помощ е необходима за максимално увеличаване на потенциалната аудитория на филма.

Като има предвид, че националните и регионалните системи за подкрепа са насочени главно към етапа на продукцията, програмите на ЕС имат възможност да се насочат към недостатъчно финансираните области на разпространение, рекламиране и пускане на пазара. Отчетливо предимство на това решение е в позицията на ЕС като потенциален център за разпределяне на средства – стъпка, която систематизирала значително процеса.

Сферата на рекламирането на европейски филми следва да разгледа ролята на нови канали за разпространение, като например излъчване в реално време или услуги за видео по заявка. Освен това секторът на услугите за видео по заявка и други законни онлайн доставчици трябва да продължат да получават подкрепа, като основна мярка за противодействие на пиратството. Действително онлайн разпространението придава нов живот на филмите. И докато телевизията продължава да бъде изключително разпространена в европейските домакинства, ролята на излъчващите оператори, по-специално на обществените излъчващи оператори, е съществена, заради това те следва да бъдат насърчавани да включват качествено европейско кино в програмите си.

Също така е важно да се признае, че киносалоните са крайъгълният камък на разпространението на европейски филми. В този контекст самата фраза „европейското кино“ изразява идеята, че нейната сила се крие именно в постоянния културен обмен, чрез съвместни продукции или трансгранично участие на гостуващи актьори в чужди филми.

Финансиране и програми за подпомагане на аудиовизуалния сектор

Програмата „Творческа Европа“, с бюджет от 1,5 милиарда евро за периода 2014-2020 г., е изключително важен източник на финансиране за аудиовизуалния сектор. Програмата заделя повече от половината от своя бюджет за подпрограма „МЕДИА“, която подпомага развитието на европейското кино, разпространението, семинари за обучение и иновации. Бюджетните разчети за следващите години подкрепят разпространението на над 800 европейски филма както в рамките на Европа, така и извън нея. Освен това програмата има за цел да предоставя непрекъсната подкрепа на над 80 европейски филмови фестивали, които популяризират филми от региона. Този

вид финансиране привлича нова публика за европейски аудиовизуални произведения, като същевременно се запазва културното и езиковото многообразие.

Новите начини на разпространение и бизнес модели могат да оповестят появата на иновативни източници на финансиране: кинопрожекции, пускане на DVD и нови форми на достъп, като например услуги за излъчване в реално време или услуги за видео по заявка, не се изключват взаимно, тъй като тяхната сфера на влияние е диверсифицирана, без това да причинява каквито и да е загуби. Всеки, който се ползва от филмовата индустрия, включително услуги за видео по заявка, следва да бъде насърчаван да подкрепя продукцията на филми, като справедливо изискване. В това отношение следва да бъде изпратен ясен политически сигнал. Насърчаването на законното предлагане може също да играе важна роля за постигането на тази цел.

Инструментът за финансова гаранция, който ще бъде лансиран през 2016 г., е още един заслужаващ внимание инструмент, доколкото той ще позволи на кинодейците да сключват банкови заеми. Програмата ще се управлява от Европейския инвестиционен фонд, част от Европейската инвестиционна банка.

Филмова и медийна грамотност

Филмовата грамотност може да окаже значително въздействие върху хората, тъй като тя може да повлияе за развитието на младите хора, както и за възприемането от тяхна страна на външния свят. Три четвърти от младите зрители споделят, че са гледали филми, които са им повлияли в голяма степен. Въвеждането на филмовата грамотност на всички равнища на образованието в държавите членки следователно играе много важна роля и предлага ползи в дългосрочен план. Неотменна съставна част от кинематографичното образование е насочването на младите умове към аналитична, внимателна оценка на аудиовизуалните произведения, както и към обсъждане на въпросите, поставяни във филмите, и чувствата, които те предизвикват. Поддържането на контакт с европейските филми е един от най-добрите начини да се опознае историята, културата, традициите и езика на европейските съседи.

Друго предимство на кинематографичното образование е ролята, която то изпълнява като въвеждане в медийното образование, което е един от приоритетите на ЕС в образованието. Медийното образование подготвя учениците да посрещнат предизвикателствата на цифровия свят, научава ги да използват умело новите технологии и ги води до повишаване на осведомеността за това какво означава да се избере законно пред пиратирано съдържание.

Инструменти за популяризиране и разпространение на европейски филми

Филмовите фестивали представляват възможност за популяризиране и инвестиране в достъпа до европейско кино в Европа, тъй като държавите членки и европейските институции се приканват да насърчават, подкрепят и разпространяват най-ценните продукции чрез различни мероприятия. Значението, което се отдава на европейските

филмови награди следва също така да продължи да се увеличава, тъй като тези прояви създават възможност за по-мощно движение на филмите.

Наградата на Европейския парламент „ЛУКС“ е чудесен пример за това как европейските филми следва да се насърчават. Всяка година наградата насочва внимание към филми, в които се обсъждат въпроси, отнасящи се до европейското обществено мнение. Силата да се комуникира култура чрез културата превръща филмите в идеален инструмент за дебат за Европа и нейното бъдеще. В контекста на настоящата икономическа, политическа и социална криза, която заплашва също така изкуствата, културата и киното, наградата „ЛУКС“ предлага солидна основа за европейското творчество.

Два други фактора, които влияят на разпространението на филми са субтитрите и дублирането. Цифровите копия заместиха аналоговите и разходите за превод и субтитриране намаляха значително. Всеки филм може да се предлага на различни езици, което следва да доведе до засилено разпространение на висококачествени европейски аудиовизуални произведения. С цел да бъдат намалени разходите, както и да се стимулира популярността на европейското кино, би могъл да бъде осъществен пилотен проект с цел проучване на възможността за онлайн платформа, която да бъде общ източник на преводи на субтитри.

За да обобщим, докладът относно „Европейското кино в цифровата епоха“ има за цел да подкрепи европейското кино и да засили рекламирането му, разпространението и видимостта му, така че всички европейци да могат да се възползват от предимствата на тяхното културно наследство.